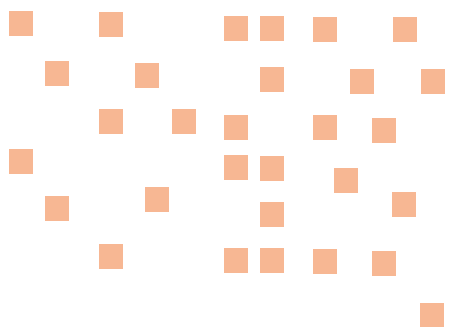

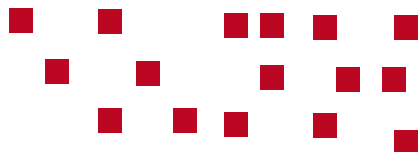
UGANDA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/635/2024
10.12.2024**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Ugandzie.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: ponad 49 mln (dane z 2024 r.)^[1]

Skład etniczny: Baganda 16,5%, Banyankole 9,6%, Basoga 8,8%, Bakiga 7,1%, Iteso 7%, Langi 6,3%, Bagisu 4,9%, Acholi 4,4%, Lugbara 3,3%, inni 32,1%.^[2]

Skład religijny: protestanci 45,1% (w tym anglikanie 32%, zielonoświątkowcy/ewangelicy/Born Again 11,1%, adwentyści dnia siódmego 1,7%, baptyści 0,3%), katolicy 39,3%, muzułmanie 13,7%, inni 1,6%, ateści 0,2%.^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Uganda uzyskała niepodległość od Wielkiej Brytanii w 1962 r. Obecnie jest republiką prezydencką.^[4]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Pod względem administracyjnym Uganda dzieli się na regiony: Północny, Wschodni, Centralny oraz Zachodni, a te z kolei na 134 dystrykty oraz miasto stołeczne.^[5]

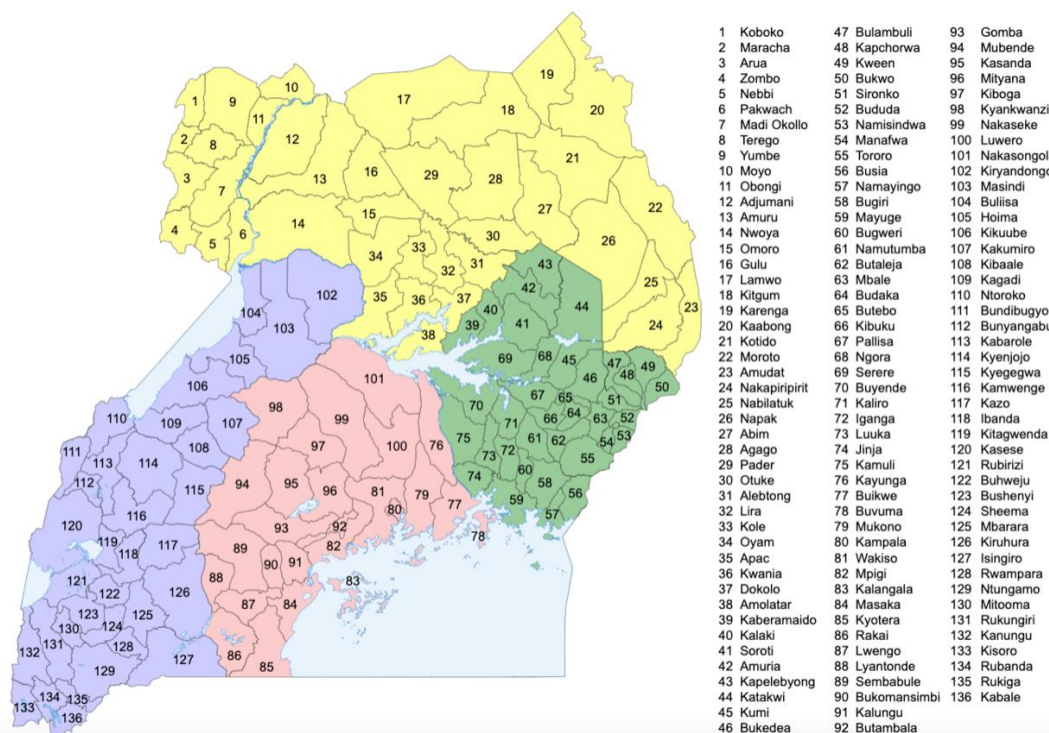
¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

Mapa. Podział administracyjny Ugandy.^[6]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Głową państwa jest prezydent, wybierany w wyborach powszechnych i bezpośrednich na 5-letnią kadencję. Prezydent, który wskazuje poszczególnych ministrów, sprawuje w praktyce faktyczną władzę w kraju. Premier jedynie asystuje prezydentowi i sprawuje funkcje pomocnicze.^[7]

Od 1986 r. prezydentem Ugandy jest nieprzerwanie **Yoweri Kaguta MUSEVENI**. W 2017 r. parlament przegłosował zniesienie limitu wiekowego w stosunku do osoby sprawującej funkcję prezydenta, co otworzyło Museveniowi drogę do dożywotniej prezydentury.^[8] W ostatnich wyborach prezydenckich (ze stycznia 2021 r.) przedłużył swoje wieloletnie rządy o kolejną pięcioletnią kadencję, zdobywając 58,6%. Drugie miejsce zajął Bobi Wine z 34,8%.^[9]

Kolejne wybory prezydenckie mają się odbyć w 2026 r.^[10]

⁶ Wikipedia, Districts of Uganda, https://en.wikipedia.org/wiki/Districts_of_Uganda

⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

¹⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

Rząd i premier. Premierem Ugandy od 14 czerwca 2021 r. jest – jako pierwsza kobieta premier w historii kraju – **Robinah NABBANJA**.^{[11][12]}

Członków Rady Ministrów mianuje prezydent spośród członków Zgromadzenia Narodowego (lub osób, które spełniają wymogi, by być wybranym do zgromadzenia).^[13]

Parlament i wybory parlamentarne. Władza ustawodawcza w Ugandzie należy do 556-osobowego, jednoizbowego parlamentu, Zgromadzenia Narodowego. Składa się z: 352 deputowanych wyłanianych w wyborach powszechnych, 146 kobiet (wybieranych bezpośrednio), 30 reprezentantów wybieranych przez grupy interesów (w tym przez armię: 10 osób, przez niepełnosprawnych: 5 osób, przez młodzież: 5 osób, przez pracowników: 5 osób, oraz przez osoby w podeszłym wieku: 5 osób) oraz 28 członków wybieranych ex officio przez prezydenta, z racji pełnionych funkcji. Kadencja parlamentu trwa pięć lat.^{[14][15]}

Ostatnie wybory parlamentarne, które miały miejsce w styczniu 2021 r., wygrała partia prezydenta Museveniego **Narodowy Ruch Oporu (ang. National Resistance Movement, NRM)**, zdobywając 41,60% głosów (336 miejsc w parlamencie). Drugie miejsce zajęła partia Nkonge Kibalama – **Platforma Jedności Narodowej (ang. National Unity Platform)** z 13,48% głosów (57 miejsc w Zgromadzeniu Narodowym), natomiast trzecie miejsce przypadło **Forum na rzecz Zmian Demokratycznych (ang. Forum for Democratic Change, FDC)** z 7,29% głosów (32 miejsca w Parlamencie).^[16]

Kolejne wybory do parlamentu mają się odbyć w lutym 2026 r.^[17]

SYSTEM PRAWNY

W Ugandzie funkcjonuje mieszany system prawny angielskiego prawa precedensowego (**common law**) i prawa tradycyjnego.^[18]

KARA ŚMIERCI

Prawo Ugandy przewiduje karę śmierci za morderstwo, za kradzież i przemyt, które spowodowały śmierć, za gwałt oraz terroryzm.^{[19][20]}

¹¹ The Independant, Robinah Nabbanja becomes Uganda's first female prime minister, 14.06.2021, <https://www.independent.co.ug/robinah-nabbanja-becomes-ugandas-first-female-prime-minister/>

¹² Prime Minister, Prime Minister, <https://opm.go.ug/the-prime-minister/>

¹³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

¹⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

¹⁵ Parliament of the Republic of Uganda, Composition of Parliament, <https://www.parliament.go.ug/page/composition-parliament>

¹⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

¹⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

¹⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

¹⁹ Death Penalty Worldwide, Uganda, <https://deathpenaltyworldwide.org/database/#/results/country?id=82>

²⁰ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023 [ACT 50/7952/2024], <https://www.ecoi.net/en/document/2110112.html>

Według najnowszego raportu Amnesty International, w 2023 r. nie został wydany ani jeden wyrok kary śmierci. Nie wykonano również żadnej egzekucji. Brak jest informacji na temat liczby osób oczekujących w ośrodkach detencyjnych na wykonanie wyroku. Mimo że w kraju nie obowiązuje moratorium na wykonywanie takich wyroków, to egzekucje nie są przeprowadzane (ostatnia miała miejsce w 2005 r.).^{[21][22]}

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Według danych ACLED, w 2022 r. doszło w Ugandzie do ok. 666 różnego rodzaju incydentów, w których śmierć poniosły 363 osoby (funkcjonariusze służb bezpieczeństwa, bojownicy i cywile), w 2023 r. – 562, a śmierć poniosło 365 osób, natomiast w pierwszej połowie 2024 r. – 319 i śmierć poniosło 170 osób.^[23]

Główne zadania Ludowych Sił Obronne Ugandy obejmują obronę suwerenności i integralności terytorialnej Ugandy, pomoc władzom cywilnym w sytuacjach nadzwyczajnych i klęskach żywiołowych oraz udział w projektach rozwoju społeczno-gospodarczego. Siły obronne wspierają ponadto policję w utrzymaniu bezpieczeństwa wewnętrznego oraz uczestniczą w misjach pokojowych Afryki i ONZ.^[24]

Siły obronne Ugandy uczestniczą w **Przejściowej Misji Unii Afrykańskiej w Somalii (African Union Transition Mission in Somalia, ATMIS)**, inicjatywy podjętej za zgodą ONZ, mającej na celu zmniejszenie zagrożenia stwarzanego przez ugrupowanie Al-Shabaab w Somalii.^[25]

UPDF prowadzi także operacje wzdłuż granicy z Demokratyczną Republiką Konga (DRK) oraz na terytorium tego kraju przeciwko **Allied Democratic Forces (ADF)** ^{[26][27]} – islamistycznej grupie, która uważana jest przez rząd Ugandy za organizację terrorystyczną. ADF jest ugandyjską koalicją rebeliantów, której największą grupę stanowili muzułmanie przeciwni Museveniemu. Pierwotnie ADF miała siedzibę w zachodniej Ugandzie, ale rozszerzyła swoją działalność na sąsiedni kraj. Aktualnie ADF ma swoją bazę w dżungli na wschodzie DRK, skąd przeprowadza ataki zarówno w tym kraju, jak i Ugandzie. Po uzyskaniu zgody władz DRK, wojsko Ugandy rozpoczęło tam operacje przeciwko ADF, mające na celu zniszczenie ich obozów oraz zabicie lub pojmanie bojowników. Większość ugandyjskich bojowników ADF to

²¹ Death Penalty Worldwide, Uganda, <https://deathpenaltyworldwide.org/database/#/results/country?id=82>

²² Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023 [ACT 50/7952/2024], <https://www.ecoi.net/en/document/2110112.html>

²³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

²⁵ USDOS (US Department of State), Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 1 – Uganda, 30.11.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2101615.html>

²⁶ USDOS (US Department of State), Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 1 – Uganda, 30.11.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2101615.html>

²⁷ Reuters, Uganda says its operations in Congo have killed 567 IS-allied fighters, 08.09.2023, <https://www.reuters.com/world/africa/uganda-says-its-operations-congo-have-killed-567-is-allied-fighters-2023-09-08/>

muzułmanie z grup etnicznych Baganda i Basoga.^{[28][29][30]} W ostatnich latach dochodziło w zachodniej Ugandzie, zwłaszcza w **rejonie Kasese**^[31] przy granicy z DRK (przyp. WIKP) do incydentów z udziałem ADF, m.in. zabójstw ludności cywilnej (patrz dalej).^[32]

Na terenie DRC wojsko ugandyjskie bierze udział w starciach nie tylko z ADF, ale również z innymi ugrupowaniami działającymi w tym regionie, przede wszystkim z bojówkami **M23** ^[33] **Ruch 23 Marca** (fr. **Mouvement du 23 mars**), znany również jako Kongijska Armia Rewolucyjna (fr. **Armée révolutionnaire du Congo**), to kongijska grupa zbrojna rebeliantów, złożona w większości z członków grupy etnicznej Tutsi. Z siedzibą we wschodnich obszarach Demokratycznej Republiki Konga (DRK), działa głównie w prowincji Kiwu Północne, która graniczy z Ugandą i Rwandą.^[34]

UPDF biorą ponadto udział we wspólnej operacji z Siłami Zbrojnymi Demokratycznej Republiki Konga w celu zwalczania **Państwa Islamskiego** aktywnego we wschodniej części DRK. W 2022 r. ugandyjskie siły bezpieczeństwa aresztowały wielu członków Państwa Islamskiego, w tym przywódcę komórki odpowiedzialnej za zamachy bombowe w Kampali w listopadzie 2021 r., i zapobiegły realizacji kilku kolejnych ataków.^[35]

Ponadto żołnierze UPDF są rozmieszczeni w północno-wschodnim regionie **Karamoja w Ugandzie**. Tam UPDF zajmuje się działaniami przeciwko złodziejom bydła i gangom przestępczym.^[36] W regionie **Karamoja** (dystrykty: **Kaabong, Kotido, Abim, Moroto i Nakapiripirit**) dochodzi do aktów przemocy między uzbrojonymi grupami przestępczymi zajmującymi się kradzieżą bydła oraz ugandyjskimi żołnierzami.^{[37][38][39]} Pasterze Karamojong (znani także jako Karamajong – przyp. WIKP) z północno-wschodniej Ugandy, liczący około 300 000 osób, stanowią jedną z najbardziej znaczących marginalizowanych mniejszości w Ugandzie, odizolowanych geograficznie, ekonomicznie i politycznie. Powszechnie postrzegani przez swoich rodaków jako agresywni i zacofani, są także nazywani wojownikami – mężczyźni z Karamojong tradycyjnie przeprowadzali napady na bydło będące własnością sąsiednich plemion. Rząd Ugandy starał się ich rozbroić, jednak oni niechętnie składali broń, po części także dlatego, że sami również byli narażeni na

²⁸ VOA, ADF Rebels Kill Two Foreign Tourists in Uganda, 17.10.2023, <https://www.voaafrica.com/a/adf-rebels-kill-two-foreign-tourists-in-uganda/7315043.html>

²⁹ Wikipedia, Allied Democratic Forces, https://en.wikipedia.org/wiki/Allied_Democratic_Forces

³⁰ Reuters, Uganda says its operations in Congo have killed 567 IS-allied fighters, 08.09.2023, <https://www.reuters.com/world/africa/uganda-says-its-operations-congo-have-killed-567-is-allied-fighters-2023-09-08/>

³¹ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign Travel Advice – Uganda, 15.10.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/uganda>

³² Euro News, "Senseless act of violence": At least 41 killed in rebel attack on Ugandan school near Congo border, 17.06.2023, <https://www.euronews.com/2023/06/17/senseless-act-of-violence-at-least-25-killed-in-rebel-attack-on-ugandan-school-near-congo->

³³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

³⁴ Wikipedia, March 23 Movement, https://en.wikipedia.org/wiki/March_23_Movement

³⁵ USDOS (US Department of State), Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 1 – Uganda, 30.11.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2101615.html>

³⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>

³⁷ The New Humanitarian, In Uganda's Karamoja, rampant rustling and a militarised response as violence returns, 26.01.2022, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2022/1/26/Uganda-Karamoja-cattle-rustling-militarised-violence-returns>

³⁸ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign Travel Advice – Uganda, 15.10.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/uganda>

³⁹ Freedom House, Freedom in the World 2024 – Uganda, 2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2105040.html>

transgraniczne najazdy w celu kradzieży była ze strony ludów Pokot i Turkana z sąsiednich Kenii i Sudanu. Dlatego próba dobrowolnego rozbrojenia podjęta w grudniu 2001 r. obejmowała m.in. zobowiązanie rządu do ochrony granicy. W rezultacie zebrano 3 000 z około 40 000 sztuk broni. Próbuąc powstrzymać dalsze wybuchy przemocy, rząd Ugandy rozpoczął program przymusowego rozbrojenia w Karamoja. Pod koniec 2007 r., w następstwie wzmożonych wysiłków na rzecz współpracy społeczności Karamojong i lepszego wyszkolenia wojska w zakresie przestrzegania standardów praw człowieka, sytuacja uległa poprawie.^[40] Niemniej jednak nadal w Ugandzie dochodzi do starć pomiędzy członkami etnicznych bojówek Karamajong a siłami zbrojnymi i policją Ugandy, jak również do napaści ww. bojówki/bojówek na ludność cywilną.^[41]

Na terenie Ugandy działają także inne bojówki etniczne, lokalne oraz klanowe, tj.: Anchoi Ethnic Militia, Bagisu Ethnic Militia, Bokora Ethnic Militia, Dinka Ethnic Militia, Dodoth Ethnic Militia, Hoima Communal Militia, Jie Ethnic Militia, Kapelebyong Ethnic Militia, Kayunga Communal Militia, Kuku Ethnic Militia, Loinnya Clan Militia, Madi Ethnic Militia, Matheniko Ethnic Militia, Nakigalala Communal Militia, Orom Communal Militia, Pian Ethnic Militia, Pokot Ethnic Militia, Tepeth Ethnic Militia, Turkana Ethnic Militia. Członkowie bojówek są odpowiedzialni za napaści na lokalną ludność cywilną, ale również członków UPDF. Dochodzi również do potyczek pomiędzy poszczególnymi grupami etnicznymi, głównie pasterzami oraz pasterzami i farmerami, oraz do starć z Siłami obronnymi Ugandy (UPDF).^[42] Spośród ww. ugrupowań za największą liczbę ofiar odpowiadają bojówki **Karamajong**.^[43]

Niektóre regiony kraju, w szczególności **peryferyjne prowincje na północnym-wschodzie (region Karamoja)**, a także **pogranicza z Sudanem Południowym oraz Demokratyczną Republiką Konga (DRK)**, są mniej bezpieczne z uwagi na wysoką przestępczość, napady bandyckie, czy starcia plemienne. Przyczyną tych ostatnich są często spory o ziemię lub o zasoby naturalne. Zdarzają się tam także sporadyczne ataki na siły bezpieczeństwa.^{[44][45]}

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Brak jest informacji wskazujących na to, by w Ugandzie obowiązywało obecnie ustawodawstwo specjalne typu: stan wojenny, operacja specjalna, godzina policyjna itp.^{[46][47]}

⁴⁰ Minority Rights Groups, Karamojong and related groups in Uganda, <https://minorityrights.org/communities/karamojong-and-related-groups/>

⁴¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁴ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Smarttraveller. Uganda Travel Advice, 04.12.2024, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/africa/uganda>

⁴⁵ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign Travel Advice – Uganda, 15.10.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/uganda>

⁴⁶ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign Travel Advice – Uganda, 15.10.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/uganda>

⁴⁷ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Smarttraveller. Uganda Travel Advice, 04.12.2024, <https://www.smartraveller.gov.au/destinations/africa/uganda>

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

Według danych ACLED, w 2022 r. w Ugandzie w różnego rodzaju incydentach śmierć poniosło 216 cywilów, z kolei w 2023 r. odnotowano 281 ofiar cywilnych, zaś do końca września 2024 r. – 150 ofiar cywilnych. W całym okresie od początku 2022 r. do października 2024 r. najczęściej ataków na cywili odnotowano w dystryktach: Kasese (54 cywilne ofiary śmiertelne z 654 wszystkich ofiar), Moroto (35 cywilnych ofiar śmiertelnych) oraz Wakiso (33 cywilnych ofiar śmiertelnych).^[48]

Największa liczba ofiar cywilnych dotyczyła incydentów związanych z zamieszkami oraz przemocą tłumów (326 z ogólnej liczby 654 ofiar śmiertelnych). Pozostałe incydenty wiązały się atakami m.in. etnicznej bojówki Karamajong (68 ofiar śmiertelnych), niezidentyfikowanych grup zbrojnych (46 ofiar śmiertelnych) oraz policji Ugandy (34 ofiary śmiertelne).^[49]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

W okresie od początku 2022 r. do października 2024 r. na terenie Ugandy nie odnotowano działań zbrojnych, typu naloty/bombardowania, ostrzały artyleryjski, które wymierzone byłyby w ludność cywilną.^[50]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

W Ugandzie dochodzi do ataków na ludność cywilną ze strony **Allied Democratic Forces (ADF)**. W okresie od początku 2022 r. do października 2024 r. członkowie ww. grupy zbrojnej zabili 63 osoby cywilne. Przykładowo w dniu 19 grudnia 2023 r. członkowie ADF zabili 10 osób w Kitehurizi (Kibale, Kamwenge).^[51] 17 czerwca 2023 r. doszło do szczególnie krwawej napaści, kiedy bojownicy ADF przeprowadzili atak na szkołę w Mpondwe w dystrykcie Kasese w zachodniej Ugandzie, w pobliżu granicy z DRK, zabijając 37-osób (20 dziewcząt i 17 chłopców).^{[52][53]} Wcześniej, 12 grudnia 2022 r. ADF przeprowadziło atak w pobliżu parafii Bweramule w dystrykcie Ntoroko, na granicy z Demokratyczną Republiką Konga.^[54] 17 czerwca 2023 r. członkowie ADF

⁴⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, ADF, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵² FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign Travel Advice – Uganda, 15.10.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/uganda>

⁵³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁴ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign Travel Advice – Uganda, 15.10.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/uganda>

zaatakowali domy i sklepy w Nyamighera (Bukonjo, Kasese), zabijając 7 osób oraz dokonując kradzieży.^[55]

DZIAŁANIA ODWETOWE

W związku z operacjami wojskowymi w północno-wschodniej Ugandzie w dystrykcie Karamoja przeciwko grupom zajmującym się kradzieżą bydła z bronią w ręku, jak również przemocy, do której dochodzi między społecznościami, zdarzają się przypadki śmierci ludności cywilnej.^[56] W okresie od początku 2022 r. do końca października 2024 r. w wyniku działalności wojska na terenie Ugandy zginęły 26 osób. Nie były to jednak działania odwetowe wojska Ugandy, ale incydenty związane z aresztowaniami, sporami o ziemię, kradzieżami itp.^[57]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

W Karamoja odnotowuje się zbrojne napady mające na celu kradzież bydła.^[58] Także w innych regionach Ugandy, w których dochodzi do lokalnych konfliktów z użyciem broni, mają miejsce również spory o ziemię i zasoby naturalne oraz napady rabunkowe.^[59]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

W Ugandzie istnieje umiarkowane zagrożenie terrorystyczne.^[60] **Allied Democratic Forces (ADF)** przeprowadza ataki o niewielkim zasięgu na terenie Ugandy, uderzając szczególnie w stolicę i region Ruwenzori (pogranicze z DRK) oraz powodując stosunkowo niewielkie straty.^[61]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

W Ugandzie dochodzi do pozaprawnych zabójstw dokonywanych nie tylko przez funkcjonariuszy sił zbrojnych, ugrupowania zbrojne, ale spowodowanych przemocą społeczną i samosądami.^[62]

⁵⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁶ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign Travel Advice – Uganda, 15.10.2024,

⁵⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, Military forces of Uganda, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁸ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign Travel Advice – Uganda, 15.10.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/uganda>

⁵⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁰ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Smarttraveller. Uganda Travel Advice, 04.12.2024, <https://www.smarttraveller.gov.au/destinations/africa/uganda>

⁶¹ Crisis24, Uganda Country Report, <https://crisis24.garda.com/insights-intelligence/intelligence/country-reports/uganda>

⁶² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

Od początku 2022 r. do października 2024 r. w wyniku przemocy tłumu zginęło w Ugandzie 327 osób.^[63] Przykładowo dniu 7 stycznia 2023 r. mieszkańcy wioski Ocwing (Soroti) zabili 8 osób podejrzanych o kradzież. 29 stycznia 2023 r. doszło do przemocy tłumu w wiosce Kalomerisiep (Napak) – rodzina zmarłej w pożarze kobiety zaatakowała krewnych domniemanego podpalacza (9-letniego dziecka). W wyniku zdarzenia zginęło 6 osób. Tymczasem 24 czerwca 2023 r. zabitych zostało 5 osób z rodziny mężczyzny podejrzanego o zajmowanie się magią. Ww. został oskarżony o doprowadzenie, przy pomocy czarów, do śmierci jednego z krewnych napastników. 7 stycznia 2023 r. mieszkańcy Ocwing zabili 4 osoby podejrzane o kradzież. Podobne zdarzenie miało miejsce 11 kwietnia 2023 r, kiedy grupa mieszkańców wioski Kakola (Mukono) zabiła 4 osoby podejrzane o kradzież. Policja aresztowała 29 osób w związku z tym wydarzeniem. 17 listopada w wyniku starcia pomiędzy dwoma grupami w pobliżu Bumasiwa (Sironko) śmierć poniosły 3 osoby. Przyczyną zatargu była kradzież zwierząt. 18 stycznia 2024 r. mieszkańcy wioski Kibutika (Wakiso) zabili 3 złodziei.^[64]

Ponadto w kraju tym ludność cywilna jest atakowana przez różnego rodzaju bojówki etniczne, lokalne i klanowe oraz niezidentyfikowane grupy agresorów. W grudniu 2023 r. w ataku na bar i farmę w Kyabandara zginęło 10 osób, a kolejne 3 osoby zginęły w ataku w Nyabitusi, w dystrykcie Kamwenge.^[65] 24 października 2022 r. niezidentyfikowane ugrupowanie zbrojne zaatakowało i spaliło szkołę dla niewidomych w Mukono (Mukono, Region Centralny). 7 osób poniosło śmierć.^[66]

Sprawcami śmierci ludności cywilnej są w Ugandzie również funkcjonariusze policji oraz członkowie sił obronnych (UPDF). Dnia 29 czerwca 2024 r. żołnierze UPDF zabili 4 osoby i ranili kilka innych (członkowie jednej rodziny) w wiosce Natumale (Mayuge). Atak był związany ze sporem o ziemię. 22 września 2023 r. żołnierz zabił 3 cywilów i poważnie raniał inne osoby w Nakapelimoru. Przyczyny zdarzenia pozostały niewyjaśnione. 17 lipca 2023 r. żołnierz zabił cywila podejrzanego o kradzież. Tymczasem w dniu 4 lipca 2023 r. żołnierz UPDF postrzelił kilku kenijskich rybaków, w wyniku czego zmarły 3 osoby. Według oświadczenia ww. rybacy rozstawili sieci po złej (ugandyjskiej) stronie jeziora. Zdarzenie miało miejsce w Tororo.^[67]

Za pozaprawne zabójstwa odpowiadają także funkcjonariusze policji Ugandy. Dnia 21 lipca 2024 r. policjanci zabili 12 kłusowników z Południowego Sudanu, który przypadkiem przekroczył granicę Ugandy.^[68] 1 stycznia 2022 r. funkcjonariusze policji pobili na śmierć 2 osoby podejrzane o zabójstwo. Tymczasem 22 września 2023 r.

⁶³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, Mob violence, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁵ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign Travel Advice – Uganda, 15.10.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/uganda>

⁶⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Civilians (Uganda), <https://acleddata.com/dashboard/#/dashboard>

⁶⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, Military Forces of Uganda, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, Police Forces of Uganda, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

żołnierz zabił 3 cywilów w Nakapelimoru (Kotido). Przyczyna ataku pozostaje nieznana.^{[69][70]}

W Ugandzie zdarzają się także uprowadzenia.^[71]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Jakkolwiek konstytucja zapewnia wolność zgromadzeń, władze kraju nie respektują tego prawa w praktyce.^[72] W Ugandzie zdarzają się jednak demonstracje. Aby rozproszyć manifestantów policja zwykle używa gazu łzawiącego, gumowych kul, ale niekiedy także ostrej amunicji. Jednocześnie istnieje ryzyko, że przerodzą się one w brutalne zamieszki, których skutkiem są poważne uszkodzenia ciała lub nawet utrata życia uczestników starć.^{[73][74][75]} Od początku 2022 r. do października 2024 r. w Ugandzie odbyło się 412 protestów, w tym 108 protestów z interwencją sił bezpieczeństwa oraz 75 gwałtownych demonstracji, w wyniku których życie straciło 7 osób (5 w 2023 r. oraz 2 w 2022 r.).^[76]

Dnia 23 lipca 2024 r. policja w stolicy Ugandy, Kampali, zatrzymała co najmniej 45 osób protestujących przeciwko powszechnej korupcji w rządzie oraz żądających obniżenia pensji parlamentarzystów. Policja odpowiedziała na protest siłą.^{[77][78]} W sierpniu 2024 r. zarzuty tj. zakłócanie porządku oraz powszechną uciążliwość usłyszały co najmniej 42 osoby.^[79]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

W Ugandzie, głównie w Kampali, działa kilkanaście zorganizowanych gangów przestępczych, które zajmują się porwaniami, morderstwami, rabunkami, gwałtami, różnymi formami handlu ludźmi.^[80] Uganda przyciąga również działanie zagranicznym gangom ze względu na powszechną korupcję, która ułatwia prowadzenie nielegalnej działalności gospodarczej. Wysocy rangą ugandyjscy urzędnicy są zamieszani w przestępczość zorganizowaną, a funkcjonariusze policji, celnicy, wojsko i funkcjonariusze wymiaru sprawiedliwości przyjmują łapówki

⁶⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, Police Forces of Uganda, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, Military forces of Uganda, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷¹ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Smarttraveller. Uganda Travel Advice, 04.12.2024, <https://www.smarttraveller.gov.au/destinations/africa/uganda>

⁷² USDOS (US Department of State), 2022 Country Report on Human Rights Practices: Uganda, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089252.html>

⁷³ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign Travel Advice – Uganda, 15.10.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/uganda>

⁷⁴ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Smarttraveller. Uganda Travel Advice, 04.12.2024, <https://www.smarttraveller.gov.au/destinations/africa/uganda>

⁷⁵ CNN, At least 45 people have been killed during Uganda protests, 24.11.2020, <https://edition.cnn.com/2020/11/23/africa/ugandan-protest-death-toll-intl/index.html>

⁷⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, Peaceful Protests, Protests with intervention, Violent demonstrations, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁷ HRW (Human Rights Watch), Anti-Corruption Protesters Arrested in Uganda, 24.07.2024, <https://www.hrw.org/news/2024/07/24/anti-corruption-protesters-arrested-uganda>

⁷⁸ Deutsche Welle, Uganda detains dozens of anti-corruption demonstrators, 27.08.2024, <https://www.dw.com/en/uganda-detains-dozens-of-anti-corruption-demonstrators/a-69741333>

⁷⁹ Africa News, Uganda protests: at least 42 charged in Kampala court, 13.08.2024, <https://www.africanews.com/2024/07/25/uganda-protests-at-least-42-charged-in-kampala-court/>

⁸⁰ The Organized Crime Index, Uganda, <https://ocindex.net/country/uganda>

w sprawach związanych z przestępczością związaną z handlem narkotykami oraz florą i fauną.^[81]

Uganda jest krajem pochodzenia, tranzytu i przeznaczenia handlu ludźmi, głównie w celu pracy przymusowej i wykorzystywania seksualnego. Kobiety i młode dziewczęta są najbardziej narażone na handel międzynarodowy, a wiele z nich jest rekrutowanych do pracy w sposób oszukańczy, a następnie wykorzystywanych w ramach handlu ludźmi w celach seksualnych. Do grupy szczególnego ryzyka należą także dzieci, które są zmuszane do prostytucji i żebractwa.^[82]

Uganda jest krajem tranzytowym i celem przemytu narkotyków, zwłaszcza heroiny i kokainy. Heroina jest przemycana z Pakistanu, Afganistanu i Indii przez Kenię lub Tanzanię. Nieszczelne granice, niski poziom bezpieczeństwa i szerząca się korupcja pogłębiają problem handlu narkotykami. Z heroiny korzysta przede wszystkim młodzież, co z kolei przyczynia się do wzrostu drobnej przestępczości.^[83]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Ugandyjskie prawo przewiduje swobodę przemieszczania się wewnątrz kraju, wyjazdu za granicę, emigracji, powrotu oraz repatriacji. Prawa te na ogół są respektowane. Swobodę przemieszczania się po kraju mają również uchodźcy, których większość mieszka poza obozami.^[84]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

W 2002 r. krajowe Biuro Statystyczne przeprowadziło ogólnokrajowe badanie dotyczące migracji wewnętrznych w Ugandzie. W 2002 r. w Ugandzie odnotowano 1,3 mln migrantów wewnętrznych. Około 65,9% tej liczby mieszkało na obszarach miejskich, co sugeruje, że migracja w Ugandzie odbywa się głównie ze wsi do miast. Liczba kobiet migrantów wewnętrznych była wyższa niż mężczyzn zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Największy odsetek migrantów wewnętrznych miał 15-29 lat (603.600), a następnie 15 lat lub mniej (501.500). 56,5% z ww. stwierdziło, że pracuje, 39,1% było bezrobotnych, a 4,4% szukało pracy.^[85]

Według badań przeprowadzonych przez University of Makerere (Kampala), brak bezpieczeństwa jest istotnym czynnikiem determinującym migrację w przypadku północnej Ugandy, podczas gdy w regionie centralnym powodem migracji były często

⁸¹ The Organized Crime Index, Uganda, <https://ocindex.net/country/uganda>

⁸² The Organized Crime Index, Uganda, <https://ocindex.net/country/uganda>

⁸³ The Organized Crime Index, Uganda, <https://ocindex.net/country/uganda>

⁸⁴ USDOS (US Department of State), 2022 Country Report on Human Rights Practices: Uganda, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089252.html>

⁸⁵ Integral human Development, Country Profiles Uganda, <https://migrants-refugees.va/country-profile/uganda/>

przyczyny ekonomiczne. W przypadku migrantek zmiana miejsca zamieszkania może być dodatkowo spowodowana chęcią zawarcia małżeństwa.^[86]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Bieda panująca w regionie Karamojong zmusza część ludności do migracji do obszarów miejskich, takich jak Kampala, gdzie zazwyczaj spotykają się z wyzyskiem, dyskryminacją i okresowymi łapankami ze strony sił bezpieczeństwa. Kobiety i dzieci z grupy Karamojong są szczególnie narażone na wyzysk. Istnieją również dowody z ostatnich lat na to, że problemy takie jak nadużywanie alkoholu stały się coraz bardziej powszechne wśród migrantów miejskich Karamojong.^[87]

Obecnie głównym powodem przymusowych wewnętrznych przesiedleń są klęski żywiołowe. W 2022 r. ulewne opady deszczu i wynikające z nich powodzie i osunięcia ziemi we wschodnim regionie Ugandy dotknęły prawie 100 000 osób, spowodowały śmierć co najmniej 29 osób i przesiedlenie co najmniej 5 000 gospodarstw domowych. Powodzie i osunięcia ziemi uszkodziły także systemy kanalizacyjne, zwiększając ryzyko przeniesienia chorób zakaźnych na dotknięte klęskami obszary. Miejscowa ludność potrzebowała żywności, pomocy lekarskiej, schronienia oraz wody, urządzeń sanitarnych i pomocy w zakresie higieny.^[88]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Uchodźcy. W ogólnodostępnych źródłach informacji brak jest aktualnych danych na temat uchodźców z Ugandy w krajach ościennych.

Migranci. Według IOM, w 2013 r. za granicą mieszkało 628 845 Ugandyjczyków, z których większość przeniosła się do sąsiednich krajów z powodów ekonomicznych: Kenii (271 149), Sudanu Południowego (120 808) i Rwandy (106 501). Aktualnie szacuje się, że w diasporze mogą żyć nawet trzy miliony obywateli Ugandy, ponieważ mają oni długą historię migracji do Wielkiej Brytanii i innych państw Europy oraz Stanów Zjednoczonych Ameryki. W ostatnich latach obserwuje się rosnący trend migracji na Bliski Wschód, np. do Arabii Saudyjskiej i Jordanii, gdzie większość kobiet jest zatrudniona jako pomoc domowa, mężczyźni zaś jako ochroniarze, przyczyniając się znacząco do utrzymania swoich rodzin w Ugandzie.^{[89][90]}

PODSUMOWANIE

Uganda jest republiką prezydencką rządzoną od ponad 3 dekad przez prezydenta Yoweriego Museveniego.

⁸⁶ Integral human Development, Country Profiles Uganda, <https://migrants-refugees.va/country-profile/uganda/>

⁸⁷ Minority Rights Groups, Karamojong and related groups in Uganda, <https://minorityrights.org/communities/karamojong-and-related-groups/>

⁸⁸ USAID (United States Agency for International Development), Uganda, <https://www.usaid.gov/humanitarian-assistance/uganda>

⁸⁹ International Domestic Workers Federation, and the Global Alliance Against Traffic in Women (GAATW), Women's Labour Migration on the Africa-Middle East Corridor: Experiences of Migrant Domestic Workers from Uganda, 2019, https://gaatw.org/publications/Uganda_Country_Report.pdf

⁹⁰ Integral human Development, Country Profiles Uganda, <https://migrants-refugees.va/country-profile/uganda/>

Prawo Ugandy przewiduje karę śmierci za morderstwo, za kradzież i przemyt, które spowodowały śmierć, za gwałt oraz terroryzm. Jednak egzekucje nie są przeprowadzane (ostatnia miała miejsce w 2005 r.).

Na terenie Ugandy, głównie w regionie przygranicznym z Demokratyczną Republiką Konga (DRK), ugandyjskie siły zbrojne (UPDF) prowadzą działania zbrojne przeciwko organizacji zbrojnej Allied Democratic Forces (ADF). Dochodzi do starć zbrojnych między UPDF i ADF. Dodatkowo, ADF przeprowadza celowe ataki na ludność cywilną. Zdarzają się one jednak stosunkowo rzadko i mają niewielką skalę, trudno w ich przypadku mówić o powszechnym zagrożeniu dla życia ludności cywilnej.

Na terenie całej Ugandy działa wiele bojówek etnicznych. Dochodzi między nimi do starć zbrojnych. Ich członkowie są odpowiedzialni także za napaści na ludność cywilną, jak również za ataki na ugandyjskie siły zbrojne (UPDF). Spośród ww. ugrupowań za największą liczbę ofiar odpowiadają etniczne bojówki Karamajong. Powyższe działania nie stanowią jednak powszechnego zagrożenia dla życia ludności cywilnej.

Aktualnie nie odnotowuje się w Ugandzie masowych przesiedleń wewnętrznych wywołanych konfliktami o charakterze zbrojnym.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
2. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
3. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians (Uganda), <https://acleddata.com/dashboard///dashboard>
4. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, ADF, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
5. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, Military forces of Uganda, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
6. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
7. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
8. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Uganda, Civilians, Mob violence, 01.10.2023-30.09.2024, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
9. Africa News, Uganda protests: at least 42 charged in Kampala court, 13.08.2024, <https://www.africanews.com/2024/07/25/uganda-protests-at-least-42-charged-in-kampala-court/>
10. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023 [ACT 50/7952/2024], <https://www.ecoi.net/en/document/2110112.html>
11. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Uganda, 25.11.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/uganda/>
12. CNN, At least 45 people have been killed during Uganda protests, 24.11.2020, <https://edition.cnn.com/2020/11/23/africa/ugandan-protest-death-toll-intl/index.html>
13. Crisis24, Uganda Country Report, <https://crisis24.garda.com/insights-intelligence/intelligence/country-reports/uganda>
14. Death Penalty Worldwide, Uganda, <https://deathpenaltyworldwide.org/database///results/country?id=82>
15. Deutsche Welle, Uganda detains dozens of anti-corruption demonstrators, 27.08.2024, <https://www.dw.com/en/uganda-detains-dozens-of-anti-corruption-demonstrators/a-69741333>

16. DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Smarttraveller. Uganda Travel Advice, 04.12.2024, <https://www.smarttraveller.gov.au/destinations/africa/uganda>
17. Euro News, "Senseless act of violence": At least 41 killed in rebel attack on Ugandan school near Congo border, 17.06.2023, <https://www.euronews.com/2023/06/17/senseless-act-of-violence-at-least-25-killed-in-rebel-attack-on-ugandan-school-near-congo->
18. FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Foreign Travel Advice – Uganda, 15.10.2024,
19. Freedom House, Freedom in the World 2024 – Uganda, 2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2105040.html>
20. HRW (Human Rights Watch), Anti-Corruption Protesters Arrested in Uganda, 24.07.2024, <https://www.hrw.org/news/2024/07/24/anti-corruption-protesters-arrested-uganda>
21. Integral human Development, Country Profiles Uganda, <https://migrants-refugees.va/country-profile/uganda/>
22. International Domestic Workers Federation, and the Global Alliance Against Traffic in Women (GAATW), Women's Labour Migration on the Africa-Middle East Corridor: Experiences of Migrant Domestic Workers from Uganda, 2019, https://gaatw.org/publications/Uganda_Country_Report.pdf
23. Minority Rights Groups, Karamojong and related groups in Uganda, <https://minorityrights.org/communities/karamojong-and-related-groups/>
24. Parliament of the Republic of Uganda, Composition of Parliament, <https://www.parliament.go.ug/page/composition-parliament>
25. Prime Minister, Prime Minister, <https://opm.go.ug/the-prime-minister/>
26. Reuters, Uganda says its operations in Congo have killed 567 IS-allied fighters, 08.09.2023, <https://www.reuters.com/world/africa/uganda-says-its-operations-congo-have-killed-567-is-allied-fighters-2023-09-08/>
27. Reuters, Uganda says its operations in Congo have killed 567 IS-allied fighters, 08.09.2023, <https://www.reuters.com/world/africa/uganda-says-its-operations-congo-have-killed-567-is-allied-fighters-2023-09-08/>
28. The Independent, Robinah Nabbanja becomes Uganda's first female prime minister, 14.06.2021, <https://www.independent.co.ug/robinah-nabbanja-becomes-ugandas-first-female-prime-minister/>
29. The New Humanitarian, In Uganda's Karamoja, rampant rustling and a militarised response as violence returns, 26.01.2022, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2022/1/26/Uganda-Karamoja-cattle-rustling-militarised-violence-returns>
30. The Organized Crime Index, Uganda, <https://ocindex.net/country/uganda>
31. Uganda, 2019, https://gaatw.org/publications/Uganda_Country_Report.pdf

32. USAID (United States Agency for International Development), Uganda,
<https://www.usaid.gov/humanitarian-assistance/uganda>
33. USDOS (US Department of State), 2022 Country Report on Human Rights Practices: Uganda, 20.03.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089252.html>
34. USDOS (US Department of State), Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 1 – Uganda, 30.11.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2101615.html>
35. VOA, ADF Rebels Kill Two Foreign Tourists in Uganda, 17.10.2023,
<https://www.voaafrica.com/a/adf-rebels-kill-two-foreign-tourists-in-uganda/7315043.html>
36. Wikipedia, Allied Democratic Forces,
https://en.wikipedia.org/wiki/Allied_Democratic_Forces
37. Wikipedia, Districts of Uganda, https://en.wikipedia.org/wiki/Districts_of_Uganda
38. Wikipedia, March 23 Movement, https://en.wikipedia.org/wiki/March_23_Movement
39. Women's Labour Migration on the Africa-Middle East Corridor: Experiences of Migrant Domestic Workers from